

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

VI. Vita Educatio Et Miracula S. Theodori

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

A

VI. VITA EDUCATIO ET MIRACULA S. THEODORI

E codice Vindobonensi Theol. graec. 60 = A 3. Cf. Comm. praev. num. 20-23.

Βίος πρὸ τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ ἐκ παιδὸς ἀναγωγή τε καὶ ἀξίσεις καὶ θαύματα ἐξαιτία τοῦ ἁγίου καὶ πανευδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου.

ἐναρέτον πολιτείας καὶ τῆς εἰς Θεὸν θερμῆς αὐτοῦ καὶ ἀνποκρίτου πίστεως· πρὸς δὲ βλέποντες μόνον καὶ ἄλλο μηδὲν σκοποῦντες οὕτω καὶ διηγησώμεθα καὶ σιωπησώμεθα τὰ λόγον καὶ σιωπῆς ἀξία· γραφέσθω τοιγαροῦν ἡ προλάμπειν τῶν θαυμάτων φελλουσα τοῦ ἁγιοτάτου ἀνδρὸς ἀνατροφή τε καὶ μαρτυρία ὅθεν τε ἔγω καὶ τίνος τῆς αἰτίας ἐνταῦθα παραγενόμενος τόνδε τὸν τόπον ἠγάπησε καὶ ἐδόκησεν ἐν αὐτῷ, ὅπως ἂν γνῶ γενεὰ ἐτέρα, υἱοὶ τεχνησόμενοι, καὶ ἀναγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν Θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν καὶ τὴν ἴσῃν τούτῳ μεταδιώκουσιν ἀρετῆν. Καθῶσον δὲ ἡμῖν ἐφικτόν, τῷ συντετιμημένῳ λόγῳ χηρησώμεθα, ἐπειδὴ κόρος λόγον ἐξ ἀτέχνου μάλιστα καὶ ἀπλῆς προῖόν διανοίας πολέμιος ἀκούσις διὸ καὶ συγγνώμην αὐτῷ ρεῖμαι τοῦ ἐντυγχάνοντα.

Orationis argumentum.

Psalms. 101. 19.

E

3. Πατὴρ ἐπῆρχε τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου αὐτῆ ἢ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα χώρα· ἐδγενῆς γὰρ καὶ οὗτος τῶν ἀπ' ἥλιον ἀνατολῶν· καὶ πατὴρ μὲν αὐτῷ τοῦνομα Ἐρῆθριος, Πολυξένη δὲ μήτηρ, ἥστινος ἐν τῇ λοχεῖα θανοῦσης, χριστιανῆν ὁ πατὴρ οὐχ ἐδρίσκων τὴνῆν ἢ τέχνην τὸ παιδίον ἐκθροῦναι ἐσκέφατο· καὶ δὴ παρὸς καθαίρων καὶ πτίσων κριθὰς ἄμφω τε ἔφω ἀμμόδιον ἔδατι καὶ μέλιτι μιγνὸς τὸ ἀκοῦν εἰς ἄγρος ἔβαλλεν ὑελοῦν τιθλίον² ἐκτόπομα· ὅπερ τὸ βρέφος ἀντὶ μαζῶν συνέχον τῷ στόματι καθάπερ γάλα τὸν γυλὸν ἠδέως ἐφείλκετο. Τοῦ δὲ χρόνον προῖόντος καὶ ὀδόντων τῷ νέφ φέντων, ἄρτον ἐκ σεμδάλεως ἔδατι καταβροχῶν ὁπωρῶν τε ταῖς ἀπαλωτέρας καὶ λαχάνων τοῖς χρηστοτέροις ὁ πατὴρ τοῦτον ἐξέτρεφεν· κρεῶν γὰρ οὐδὲ ἀκμάσας ὁ ἅγιος ἀπογενεσασθαι κατεδέξατο. Ἐκτὼ τοίνυν ἐνιαυτῷ τῷ τῶν χριστιανῶν διδασκάλῳ τὸν νέον συνίστησι καὶ ὀλίγοις ἐκείνῳ φοιτήσαντα χρόνοις στρατιώτην καὶ ἄκων τοῦτον ποιεῖται τοῦ Καίσαρος· τοῦ δὲ πατρὸς λοιπὸν τελευτήσαντος, ληφθεὶς ἐκ τῆς ἐνεγκαιμένης πρὸς στρατιωτικὸς καταλόγου ὁ γεννάδας, οὕτως μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν διεβη πρὸς τὴν Ἀμάσιαν, τῆς χειμερινῆς ἀνέσεως τοῖς στρατιώταις ἐκέισε παρὰ τῶν κρατούντων τότε διαταχθείσης. Ὡς δὲ πάντων ἐκράτει τὸν ἐταίρων ἐν πᾶσιν ὁ Θεόδωρος, ῥώμῃ καὶ μεγέθει καὶ τρόπῳ χρηστότητι καὶ τῇ πρὸς τὸν ταξίαρχην εὐνοίᾳ, τινὲς τῶν ὀμηλικῶν βασκίηρατες τοῦτον αὐτῷ διαβάλλουσι ὡς οἶα τοῦς μὲν θεοῦς αὐτοῦ βδελυττόμενον, ξένῳ δὲ κατ' ἰδίαν καὶ ἀγνώστῳ Θεῷ λατρεύοντα· τοῦτο γινὸς ὁ μακάριος Θεόδωρος, τὸν ἴδιον δεσπότην Χριστὸν μιμησάμενος, μικρὸν ὑπεχώρησεν· παρασκευῆς μὲν γὰρ οὕτως εἶχε καὶ γνώμης, ὡς πάντα ὀδῶν οἶσων ἐξ ὧν στεφανοὶ Χριστὸς τοῦς τὴν ἐκείνου ζηλοῦντας ὑπερ ἡμῶν ἄβησιν. Ἀλλ' ἐπεὶπερ νόμιμον αὐτῷ εἶδει καὶ τὸν ἀγῶνα γενέσθαι, νόμος δὲ μαρτυρίας μήτε ἐθελοντὰς πρὸς

Sancti patria et parentes.

Militiae adiunctus,

Exordium. Eph. I, 3. Basilica, reliquiae, festum S. Theodori.

B

1. Εὐλόγητός ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ καὶ συναγωγῶν ἀπαρτας τῇ ἐτησίῳ ταύτῃ κυκλικῇ περιόδῳ ἐν τῇ τοῦ ἀθλοφόρου σκηνῇ, ἐν ἣ τειθησαύρισται τὸ παντὸς κτήματος πολλὴ¹ τιμιώτερον αὐτοῦ λεφτανον, ὡς ἐν ὄρει ἁγίῳ Σιών, ἀκούσαι τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καὶ πορεύεσθαι ἐν αὐταῖς· ὁ καὶ νῦν εὐδοκῆσας τοῖς πλουσίοις αὐτοῦ οἰκτιρμοῖς φθάσαι πάλιν ἡμᾶς τὴν γενέθλιον ταύτην τῆς πανηγύρεως ἑορτὴν πρὸς αἶνον καὶ δόξαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· ὅς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς τοῦς ἀναξίτους διακόνοους θεῶν μυστηρίων γενέσθαι καὶ τῶν αὐτοῦ θαυμάτων ὑφηγητάς· καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἐπλήσθη πᾶσα ἡ γῆ τοῦ γνώουαι τὸν κύριον· διὸ καὶ ἡμεῖς ὡσερ ἐξ ἔπνον τῆς νοθείας ἡμῶν ἐγεροθέντες τῇ τοῦ παναγίου πνεύματος συνεργείᾳ καὶ γνόντες ἐκ τῶν θεῶν γραφῶν, ὅτι πᾶς ὁ ἀρχόμενος λόγον καὶ πράγματός ἐκ Θεοῦ τε ἀρχεσθαι καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι ὀφείλει, ἔσθω ποιησώμεθα τὴν ἀρχήν.

C

2. Χριστὸς ἐστὶν ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ἀδελφοί, ὁ δὲ οἶκτον τὸν¹ πρὸς ἡμᾶς ἀναστάς ἐκ τῶν κόλπων τῶν πατρικῶν καὶ κατελθὼν ἐπὶ γῆς σάρκα τε ἀναλαβὼν ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας καὶ προσελθὼν ἐξ αὐτῆς Θεὸς τέλειος καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ αὐτός, ὁ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, ὁ πρῶτος μάρτυς ἐπὶ τὸν σταυρὸν ἀνελθὼν καὶ τὸ τοῦ διαβόλου κράτος ἐν αὐτῷ κατελθὼν· ὅς ἐρόσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· αὐτὸς τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἤρεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. Αὐτὸν οὖν επικαλεσάμενοι καὶ ἡμεῖς τὸν τὰ ἄσθενῆ τοῦ κόσμου ἐκλεξάμενον, ὀλίγα τινὰ τῶν εἰς ἡμᾶς ἐλθόντων ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου τοῦτου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου θαυμάτων εἰπεῖν τολμήσωμεν, ὅρω καὶ κανόνι τῇ ἀληθείᾳ χρωόμενοι καὶ μηδὲν πλέω τῷ λόγῳ προσχαριζόμενοι. Οὐδὲ γὰρ θάλασσά ποτε δεῖται τῶν εἰσρεόντων εἰς αὐτὴν ποταμῶν, κἂν εἰσρέωσιν ὅτι πλείστοι καὶ μέγιστοι, οὕτε τι τῶν εἰσοσόντων πρὸς ἐγκωμίων ἔπαινον ὁ νῦν ἐμφημοῖμος ἐπιδέεται, διότι αὐτὸς μὲν τοῖς συνελθοῦσι πρόκειται πᾶσιν ἄυλος καρνεκία καὶ τροφή φθορᾶς πάσης ὑψηλοτέρα², τοῖς δὲ πτωχοτάτοις ἡμῖν τοῦτο σπουδάζειν ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ δι' ἐδχῆς ἐδωρησατο, ὥστε καταρτίζειν τὸν λαὸν κυρίου πρὸς μίμησιν καὶ ζῆλον τῆς αὐτοῦ

Luc. 22, 53. Matth. 8, 17. Is. 53, 4.

1 Cor. 1, 4.

1. — ¹ πολλὰ A 3 plerumque. 2. — ¹ τὸ A 3. — ² ὑψηλοτέρω A 3. Novembris Tomus IV.

3. — ¹ τὴνῆν A 3. — ² τὸθλιον A 3.

VITA S. THEODORI

haud procul Amasia

Exod. 8, 12.

B precibus

Psalms 144, 18, 19.

fontem aquae elicuit.

Cf. Is. 8, 6.

Dum locus desertus

τὸν ἀγῶνα χωρεῖν φειδοὶ τῶν διωκόντων καὶ τῶν ἀσθενεστέρων μῆτε παρόντος ἀναδέεσθαι, τὸ μὲν γὰρ θράσους, τὸ δὲ ἀνανδρίας ἐστίν, κἄν τοῦτῳ τιμῶν ἐκεῖνος τὸν νομοθέτην, τί μηχανάται; μᾶλλον δὲ πρὸς τί φέρεται παρὰ τῆς πάντα πόρρωθεν³ προμηθουμένης σοφῶς τὰ ἡμέτερα προνοίας κινούμενος; τῆς Ἀμασέων λαθραῶς ἐποσυρεῖς καταλαμβάνει ἀπὸ τινος μεσαιτάτης πεδιάδος ἐπὶ τῆ τοῦ ἡλίου καταπαύσει λόφον τινὰ ἐπιμήκη· καὶ γενόμενος ἐν τῇ τοῦτον ἀκρωρεῖα, στὰς μετέωρος καὶ κατασκοπήσας πάντοθεν καὶ τερφθεὶς τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ εὐφρανθεὶς τῷ πνεύματι ἐπὶ τῆ ἡσυχῶς προσπαρκακίμενη τοποθεσίᾳ, θεωρεῖ ἐποκειμένον ἀσώδῃ σεμνὸν τόπον· ἐν ᾧ καταβάς καὶ ἐνδιατριψάς πρὸς βραχὺ μὴ ἐθρηκῶς τε ἕδωρ πρὸς παραμυθίαν, ἀτενίσας εἰς τὸ ἕψος τοῦ οὐρανοῦ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐπιμηθεὶς τῆς πρὸς τὸν θεράποντα τοῦ Θεοῦ Μωσῆν θείας φωνῆς τό· « τί βῶξ πρὸς με; » λεγοῦσης, νοερώς προσήχητο τῇ διανοίᾳ πρὸς τὸν τῆς δόξης κύριον· « ἐπίβλεψον, δέσποτα, » λέγων, « πατωκράτορ κύριε, καὶ ῥῶν καὶ δὸς παραμυθίαν ἀναγέξωος τοῖς ἐπιεκυκλιμένοις τὸ θανασιτὸν σου ὄνομα, ἐπιστάμενος, ὡς διὰ τὴν εἰς σὲ πίστιν καὶ τὸν μονογενῆ σου υἱὸν καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν μίαν πατωδύναμον θεότητα προήρημαι καὶ σπεύδω πόθῳ τῷ πρὸς σὲ ἀξιωθῆναι τοῦ μαρτυρίου. »

Ἀδίκτα τοῖνυν κατὰ τὸν ψαλμῶδόν, ὅτι ἐγγὺς κύριος τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ ὡς θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιῶν, ἐπειδεν καὶ ἐπὶ τοῦτῳ τῷ μάρτυρι νοερώς ἐντυγχάνοντι καὶ θανατωρεῖ κακεῖ, δι' αὐτοῦ δωροσάμενος πλοσίαν πηγὴν ἕδατος ζῶντος· ἦτις καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο πᾶσαν ἐκκλησίαν παρέχει τοῖς παροῦσι δι' ἐκεῖνης τῆς λεωφόρου καὶ παρατυγχάνουσιν, ἀφθόνως τῆς δαφιλείας τῆς θεοδορητὸν ἐκεῖνης ἀενάου πηγῆς καὶ ταύτης ἀπολαύουσιν· διὸ καὶ παραγίνεται ἅπαντας τὸν θανατωσιτὸν Θεὸν ἀνυμνεῖν. Ὡστερ γὰρ ποτε τῷ μεγάλῳ Ἡσαΐα ἐπήκουσεν ὁ τὸν προφητῶν καὶ ἡμῶν Θεός, πολιορκομένης τῆς Ἱερουσαλήμ ἐπὶ τῶν πολεμίῶν καὶ δίψει φλεγομένης, καὶ τὴν μεγάλην καὶ θαυμασίαν πηγὴν ἐκεῖνην τοῦ Σιλωὰμ ἐξώμβρυσεν, ἣν καὶ ἀπεσταλμένην ὁ δημιουργὸς ὄνομασθῆναι ἐδόκησεν, περισσάσας τὸν ἑαυτοῦ λαόν, οὕτω κἀνταῦθα τῷ καλλινίῳ μάρτυρι ταύτην παρέσχετο.

4. Τηρικαῦτα μὲν τὴν αὐτοῦ δίψαν παραμυθισάμενος, μέχρι δὲ καὶ ῥῶν πᾶσιν ἀπλῶς χαριζόμενος, τὸν τε τόπον τὸ πρὶν χέρον καὶ ἀοικητὸν δι' ἀνδρίαν ὑπάρχοντα οἰκισθῆναι ἐδόκησεν· εὐχαριστήσας τοῖνυν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τοῦτῳ θαύματι καὶ τὸν μεγαλόδορον κύριον ἀνυμνήσας θαροῦσας τε τῇ ψυχῇ καὶ ἀγασθεὶς τῷ πνεύματι ὁ ἐπέσλαμπος μάρτυς θείᾳ οἰκονομίᾳ ἀτενίσας καὶ ἐωρακῶς ἀντικρὺς πρὸς ἕψος ἐπηγμένον ὄρος καὶ περὶ τὸν πρόποδα τοῦτον παρακείμενον βραχύτατον χωρίον ἀπῆκισμένον πολυοχλίας πόλεον καὶ τερφθεὶς ἐν αὐτῷ, ὅπερ πλήρης ὄπηχε θηρίων καὶ ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν τοῦτῳ γενόμενος καὶ ἐθρηκῶς ἐνικμον¹ καὶ χλοάζοντα τόπον καὶ ἰδιάζοντα, ὡς ἀληθέστερον δὲ εἰπεῖν δι' ἐπήρειαν καὶ βλάβην φενκτὸν πάντη τοῖς παραβάλλουσιν, ἀποβὰς τῆς

καθόδρας τοῦ ἵππου ἡσυχῶς ἐκαθέζετο· καὶ ὁρᾷ διειδεσάτην καὶ γλυκείαν πηγὴν καὶ φυτόν μέγιστον ἰσάμενον, ἐν ᾧ ἐφώλευεν θηρίον δράκοντος εἶδος ἔχον· διὸ καὶ ὁ τόπος ἀβατος ἐπήρχεν, ὡς μηδενὸς τῶν πάντων τολμῶντος προσφάσαι μῆτε ἀνθρώπων μῆτε κτήνους· παραχηρμα γὰρ τὸ πλησιάζαν ἀνηλίσκετο ἐπὶ τοῦ τοιοῦτον θηρίου· προνοία δὲ τοῦ τὰ πάντα σοφῶς οἰκονομοῦντος Θεοῦ καὶ προβλεπομένου φιλανθρώπως τὰ κρεῖττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας ἐκ τοῦ παραδόξου παρῆν καὶ ἡ δέσποια τοῦ ἡθῆντος χωρίου· αὕτη δὲ ἦν συγκλητικὴ βασιλικῶν γένους τῶν τῆς Ῥωμαίων τὰ σῆπτα διεπόντων, τῶν ἀμφὶ Μαξιμιανὸν λέγω καὶ Μαξιμίνον· οἵτινες διεγνώκότες αὐτὴν προσκνεῖν τὴν αὐτῶν εἰδωλομανίαν, αἰδοῦμενοι ταύτην ὡς ὅτ' αὐτῆς μητρικῶς παιδαγωγηθέντες καὶ διὰ τοῦτο φυσικὴν στοργὴν φυλάξαι βουλομένοι μηχανῶνται τῷ κακοῦργῳ τῆς ἑαυτῶν γνώμης σκοπῷ παραχορήσαι αὐτῆς τῆς οἰκείας πατρίδος τὴν μετανάστασιν, αὐτῆς τοῦτο ἐφιμερῆς μᾶλλον καὶ ἐρασιμῶς ἐροῦσης τὴν ἀπὸ Ῥώμης ἐποχώρησιν κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ πρὸς πολλῶν ψυχῶν σωτηρίαν· ἦτις μετὰ πολλῆς τῆς τε ὅτ' αὐτῶν μεγαλοφύχου προσημῆς τῆς τε ἰδίας οὐσίας καὶ οἰκτερίας καταλβούσα τὴν Ἀμασέων πόλιν ἐν αὐτῇ ἡρετίσματο κατοικήσαι ἦν μετὰ πάσης ἀδείας καὶ ἐξουσίας παραγενομένην ταύτην οἱ πολῖται δεξάμενοι καὶ δωροφορήσαντες, ὡς οἷα βασιλικῶν γένους τυγχάνουσαν καὶ ἐπιφερομένην πρὸς τοὺς τότε ἡγεμονεύοντας βασιλικὰ προστάγματα ὥστε πᾶσαν προσαγοῖν τὴν τε πρόποναν τιμὴν νέμειν αὐτῇ καὶ ἐπέκειν, πρὸς τοῦτοις τε καὶ οἰκήσεις καὶ κτήματα ποικίλα καὶ εὐφορα ἀτελῆ προσερχθῆναι αὐτῇ πρὸς ἀστενοχώρητον ἐπιφρεσίαν, πάντα τὰ προσταχθέντα παρὰ τῶν τυράννων ἐπλήρωσαν. Οἱ τε πιστοὶ κτήτορες ταύτην ὑποδεξάμενοι καὶ ἐωρακῶς κατὰ τὴν εὐσεβῆ αὐτῆς ἐπίκλησιν εὐσεβῶς ζῶσαν καὶ τὸν δεσπότην Χριστὸν σέβουσαν, μετὰ πάσης προθυμίας καὶ εὐθυμίας προσέτερον αὐτῇ. Τῆς δὲ εἰδωλολατρείας τότε ἀμαζούσης καὶ πολλῶν μαρτύρων ληθθέντων διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἡ φιλόχριστος Εὐσεβία ἐτύθως καὶ ἐπιμελῶς περιφρονοῦσα τῶν φθαρτῶν τὰ τῶν ἁγίων περιουσιόσα λείψανα καὶ σεβασμῶς μνηρίζουσα εἰς τὰ ἑαυτῆς κτήματα ἀπετίθετο. Αὕτη οὖν ὡς προείρηται βουλήσει θείᾳ παραγενομένη ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦτῳ κτήματι οὕτω ἐπιλεγόμενῳ Εὐχάϊτα, καθάπερθεν ἐστῶσα καὶ τὸν τοῦ ἁγίου ἵππου κατανοήσασα ἐπισταμένη τε τὸν τόπον ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπικίνδυνον πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας, παρεσθὲ πέμψασα οἰκέτας προσεκαλεῖτο δῆθεν τὸν μάρτυρα.

5. Αὐτοῦ δὲ μὴ βουλομένου ὑπακοῦειν, διαρυστάσασα τῷ θεμῳ ζήλῳ καὶ προσδραμοῦσα, μικρὸν τι δι' ἑαυτῆς, οὐ γὰρ ἐθάρασε πλησίον τοῦ τόπου γενέσθαι, ἐπαταεῖν αὐτὴν τὴν χεῖρα ἐβρά· « Ὡ ἀνθρώπε, ὑποχώρει, ἐπέξιθι τοῦ τόπου. » Προσεκαλεῖτο καὶ παρεκάλει ἅμα ἐπιτενοῦσα τῇ χειρὶ μὴ ἐγγυρῶν ἐν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ παραγενέσθαι πρὸς αὐτὴν. Ὁ δὲ ἅγιος τῇ πολλῇ ταύτης ἐνοστάσει πισθεὶς παραγίνεται πρὸς

dracone infestatus quietem ei praebet,

a muliere christiana

E

F

Eusebia nomine

monetur ut aufugiat;

3. — ³ πόρρωθεν A 3.

4. — ¹ ἐνικμον A 3.

αὐτήν

A αὐτὴν· καὶ ἐγγὺς πλησιάζας καὶ σχῆμα καὶ ἦθος σεμνὸν ἐπ' αὐτῆ θεασάμενος καθ' ἑαυτὸν ἐλογίζετο, εἰ θαρρήσοι ἐν αὐτῇ τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Ἦ δὲ φιλόχριστος ὄντως Ἐδσέβεια θεῖα χάριτι ἐλλαμφθεῖσα¹ καὶ ἐπιγνοῦσα τὸν θεοφιλή σκοπὸν τοῦ μάρτυρος, ἐκηρύττα πόθεν καὶ τίνας χάριν ἀφίκοιτο. Ὁ δὲ ἅγιος οὕτω παροησιασάμενος² καὶ πάντα αὐτῇ ἀναθέμενος καὶ ὡς διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπεχώρησεν, ἐκείνη περιχαρῶς ἀκούσασα καὶ ἅμα τῷ μετώπῳ τὸν σταυρὸν ἐπιγράψασα, λέγει τῷ μάρτυρι· «Κερίε μου, κἀγὼ χριστιανὴ ἐπάρχω καὶ βδελυσομένη τὴν ἐπὶ τῶν εἰδώλων μαρὰν κτίσαν, τὸ εὐτελές τοῦτο χωρίον ἐκτησάμην ὡς ἰδιάζον πρὸς ἄνεσιν.» Καὶ παρήκει καὶ συνεβόλλενεν συνείναι αὐτῇ, ὡς μυθεῖνός τὸν ἐλλήνων τολμῶντος παρενοχλεῖν αὐτῇ πόποτε ἢ βία ἀφαιρέσθαι τινα τῶν πρὸς αὐτὴν καταφενγόντων, ὡς πᾶσαν εὐνομίαν καὶ χάριν κτησαμένην παρὰ τῶν τότε κρατούντων τῆς Ῥωμαίων βασιλείας Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξιμιάνου τῶν τυράννων.

B τοῦ Χριστοῦ ταῦτα ἀκηκόως καὶ παροησιασάμενος ἐν Κυρίῳ, ἔφη πρὸς αὐτὴν· «Παρακαλῶ σε, δέσποινα καὶ μήτηρ πνευματικῆ, παραχωρήσασαί μοι ἀπελθεῖν καὶ πληρῶσαι τὸν κατὰ Θεὸν σκοπὸν μου· αἰρούμαι γὰρ ἐπὶ τοῦτον τοῦ δράκοντος καταποθῆναι ἢ προσκυνῆσαι τὰ ἀφανῆ καὶ κοφῆ εἰδῶλα καὶ λατρεύσαι τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα· πιστεύω δὲ εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ὅτι τῇ αὐτοῦ κραταῖᾳ δυνάμει τὸν ἐμφωλεύοντα ἐν τούτῳ τῷ φωτὶ δράκοντα πρότερον ἐκκενήσω καὶ ἐξαφανίσω· καὶ οὕτως πορεύσομαι πεποιθὼς ὡς νικῆσον τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν διάβολον τὸν ἐνεργοῦντα ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας τῶν εἰδωλομανῶν τούτων ἀνθρώπων.» Ταῦτα ἀκούσασα καὶ εἰς ἔπος τὰς χεῖρας διαπετάσασα, ἰκέτευσεν τὸν τὰ πάντα δρακὶ περιέχοντα παντοκράτορα Θεὸν συνεταμίναί αὐτῷ καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἄγωνα τελειώσαι. Τοῦ δὲ ἁγίου σπονδαίως καὶ ἀνδρείως ἐπιστάτους τῷ τόπῳ τοῦ τε φοβεροῦ δράκοντος προσεβάντατος αὐτῷ, ὁ κραταῖος μάρτυς τῇ λόγχῃ τοῦτον ἐκκενήσας καὶ θανατώσας, τῷ τῶν ὄλων δεσπότη κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐδχαριστήριους ἕμους ἀπέπεμψεν τὸν τε τόπον τῆς τοῦ τοιοῦτου θηρὸς ἐπιβολῆς ἠλευθέρωσε, ὥστε τοῦ λοιποῦ πάντα προσερχομένους ἀφόβως μέχρι τὸν δεῦρο καὶ ἀπολαύοντες τῆς ἡδίστης ταύτης ἀενάου ηγγῆς δοξάζειν τὸν παντοδύναμον κύριον.

6. Ἐπὶ τούτοις ἡ φερόμενος καὶ φιλόχριστος Ἐδσέβεια θεασαμένη τὸν ἀήτητον μάρτυρα ἐν μηδεὶ τὸ παράπαν βλαβέντα τὸ τε φοβερὸν θηρίον ἐξηφανισμένον κείμενον πρὸ ποδῶν αὐτοῦ, ἐμεγάλυνεν τὸ θαυμαστὸν ὄνομα τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ, εἰπὼς οὕτως τε τὴν πρόεπουσαν ἐδχαριστίαν αὐτῷ προσήγαγεν ἡ ὅσια· πρὸς ἣν ὁ ἅγιος μάρτυς ἔφη· «Ἐπειδὴ, μήτηρ πνευματικῆ, θεῖῳ νεύματι ἠρόδοκισεν ὁ Χριστὸς παραγγεῖσθαι με ἐνθάδε καὶ τὸν αἰσθητὸν τοῦτον δράκοντα ἀποκτείνειν τῷ ὄπλῳ τοῦ τιμίου σταυροῦ, πιστεύω εἰς τὸν μόνον ἀθάνατον καὶ φιλάνθρωπον Θεὸν ἡμῶν, ὡς καὶ τοῦ νοητοῦ δράκον-

τος τὴν κεφαλὴν καταπατήσω τῇ τοῦ Χριστοῦ μου χάριτι· διὸ ἀξιώ τὴν σὴν ἀγιότητα μὴ ἐπεγιδεῖν τὴν αἰτησίᾳ μου, παραγγεῖσθαι δὲ ἐν τῇ ὀνομαθείᾳ πόλει καὶ ἡρίκα τῇ αὐτοῦ συνεργεῖα πληρῶσω τὸν δρόμον τῆς εἰς αὐτὸν ὁμολογίας μου, τὸ ταπεινὸν τοῦτο σῶμά μου ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκομίσαι καὶ καταθέσθαι, ἐν ᾧ τῇ τοῦ Χριστοῦ μου δυνάμει τὸν δράκοντα τοῦτον ἀνείλον, διότι ἐνταῦθα ἐπεπόθησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ἡρετισάμην τὴν κοίμησιν τῆς μεταστάσεώς μου ἐν τῷ σῶ τούτῳ κτήματι γενέσθαι εἰς αἰωνίαν ἀνάπαυσιν καὶ μνήμην τῆς σῆς φιλοχρίστου ψυχῆς· κἀγὼ αἰτήσω τὸν ἀλλοθέτην μου Χριστὸν τῆς ἐπέμ μοῦ εὐνοίας τὸν ἀξίον μισθὸν παρασχέσθαι σοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ τῷ αἰδίῳ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ δόξης.» Τούτοις τοῖς ῥήμασι ἐπικαμφθεῖσα ἡ ὅσια καὶ τοῖς πολλοῖς ὅμοις πεισθεῖσα τοῦ καλλινίκου μάρτυρος, συνέθετο αὐτῷ πράττειν ἅπαντα τὰ παρ' αὐτοῦ διαταχθέντα, πιστωσαμένη αὐτῷ τὸν τῆς δόξης κύριον καὶ μάρτυρα προβαλλομένη τοῦτον ἐπέμ τῆς ἀληθείας· ἐπὶ τούτοις ἐποδέχεται τὸν καλλινίκον¹ καὶ περιποθῆτον μάρτυρα εἰς τὸ ἐαυτῆς οἰκητήριον, τρία κατὰ ταῦτὸν ἐργασάμενον θαύματα, τὰ τότε τῷ χωρίῳ ἐνδιαυτόμενα θηρία καὶ ἐρπετὰ μόνῃ τῇ εἰς Θεὸν σὴν δάκρυσιν προσερχῆ ἠποδιδύξαντα τὸν τε παρὰ τῷ ἔδατι ἐμφωλεύοντα καὶ πάντας τοὺς πλησιάζοντας λευμαίνοντες φονεύσαντα² δράκοντα τῇ πανοπλίᾳ τοῦ τιμίου σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν διεδεστάτην καὶ γλυκείαν τοῦδε τοῦ ἔδατος ἀπόλαυσιν τοῖς παραβάλλουσι δωρησάμενον. Ἄπερ ἅπαντα ταῦτα ἡ ὅσια θεασαμένη Ἐδσέβεια καὶ γνοῦσα τὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸ τῆς ἀλλήσεως ἀγιότητα, προσπεσοῦσα τούτου τοῖς γόνασιν παρεκάλει εὐχεσθαι ἐπὲρ αὐτῆς καὶ τοῦ τόπου περιφρονῆσαι τε τῶν γηίνων τούτων καὶ παρερχομένων ἀφανῶν ἀνθρωπίνων τιμῶν καὶ τῆς προσκαιροῦ ταύτης ζωῆς, τὴν ἐπέμ τοῦτον ἀντάμειψιν κομίζεσθαι μέλλοντα παρὰ τοῦ μεγαλοδόρου Θεοῦ, τὴν αὐτοῦ ἀνεκλάλητον καὶ ἀνεκκαστον τὸν οὐρανῶν βασιλείαν καὶ δι' αὐτῆς τὴν τῶν αἰωνίων καὶ ἀτελετήτων ἀγαθῶν ἀπό-

7. Τούτοις τοῖς¹ παρανετικοῖς ῥήμασι ὤσθηθεις ψυχῇ καὶ σώματι ὁ ἅγιος μάρτυς ὄλον ἑαυτὸν ἀναθεῖς τῷ Θεῷ καὶ κραταίωθεις τῷ πνεύματι τῇ εἰς αὐτὸν πίστει, καταλαβὼν τὴν Ἀμασίαν θαλασσὴν τῷ φρονήματι τοῖς ἀλλοῦσιν ἑαυτὸν συγκατέμειξεν, ἄωριαν τε τῆς ρυτκὸς ἐπιτηρήσας τὴν παρὰ τῶν εἰδωλολατρῶν τιμωμένην θεὰν αὐτῶν Ἄρτεμιν ἐνέπησεν καὶ ἠφάνισεν· ἐπὶ τούτοις κρατιθέντα τὸν μάρτυρα ἐπὶ τῶν μιᾶρων νεωκόρων καὶ προσαχθέντα τῷ ἡγεμόνι, βῆ μεγάλην κατεμαρτύρον αὐτῷ, ὡς τοῦ τοιοῦτου δράματος τολμητὴν καὶ τῆς τῶν θεῶν αὐτῶν μητρὸς ὀλετήρα· τοῦτον οὖν ὁ τύραννος ἐπιγνοὺς χριστιανὸν ἑαυτὸν εἶναι καὶ σταυρὸν ἐπιγραφόμενον καὶ Χριστοῦ δοῦλον ὑπέρχεν ὁμολογούντα ὡς καὶ τὸ πρῶν, ἀλλ' οὐδ' αὖτὸ τοῦ Καίσαρος, σφόδρα μὲν ἐλυπήθη τὴν πρὸς αὐτὸν ἦδη εὐνοίαν ἐννοῶν, πλείστα δὲ νοθεῖτων καὶ αὐθις προκοπὰς καὶ χεῖματα ἰκανὰ καὶ τὰς παρὰ Καίσαρος

VITA S. THEODORI

optat ut sepeliatur.

E

F

Amasiae

templum incendit

sed Christi fide confisus

draconem hasta confodit.

In praedio Eusebiae

5. — ¹ ἐλλαμφθεῖσα A 3. — ² παροησιασάμενος A 3.
6. — ¹ corr., prius καλλινίκου A 3. — ² φονεύ-

σας A 3.
7. — ¹ supra lin. A 3. — ² ἀλλὰ οὐδ' A 3.

δόξας

VITA S. THEODORI

et ipse vivicom-burii damnatur;

ab Eusebia tumulatur.

C

Ad S. Theodorum precatio.

δόξας επαγγελόμενος, εἰ γε θῆσαι τῇ 'Ρέα καὶ τῷ 'Αρει προθύμως ἀνάσχοιτο, ὅπως περιτρέψαι τοῦτον τὸν εὐσεβῆ οὐκ ἴσχυσεν λογισμὸν. Ἐπεὶ δὲ πάντῃ μὴ πειθόμενον αὐτῷ διέγνω τὸν ἅγιον, τότε καὶ φρονοῦν οἰκῆσαι παντελῶς ἀσιτοῦντα προσέταπτεν καὶ πληγὰς παμπληθεῖς ὑποστήναι ἐπέτρεψεν, ἐν τε τῷ ξύλῳ προσηλώσας καὶ εἰς ἄκρον τὰς πλευρὰς καταξάνας, τέλος πρὸς κατακωθῆναι τοῦτον κατέκρινεν ὡς οὕτω τὸν ναὸν τῆς μητρὸς τῶν ἀνοσίων θεῶν αὐτῷ καταφλέξαντα. Καὶ ὁ μὲν γενναῖος τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης τομῆσις ἀθλήσας ἐνίκησεν τὴν ἀσέβειαν, τελειωθείς ἐν 'Αμασίᾳ τῇ πόλει πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν μαρτίων ἐπὶ Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξιμίρον τῶν ἀσεβῶν βασιλέων. Ἡ δὲ μακαρία καὶ βασιλίς ὄντως Ἐδσέβεια πάντα τὰ προσεταγμένα πληρῶσαι σπουδάζουσα ἐπιστάσα τῷ μαρτυρίῳ αὐτοῦ δῶρα ἰκανὰ προσενέγκασα τῷ ἡγεμόνι ἤτησατο τὸ τίμιον σῶμα τοῦ ἁγίου καὶ πανενδόξου μάρτυρος· ὁ καὶ λαβοῦσα καὶ ἐντίμως μυσίασα καὶ διακοσμήσασα ὡς ἅγιον καὶ ἁγιάζον τοὺς τοῦτο τιμῶντας καὶ σὺν ἀνδράσιν εὐλαβεῖσι βαστάσασα ἐν τῷ ἰδίῳ οἰκίσκῳ τοῦτο ἀπέθετο, καθάπερ αὐτῇ ὁ ἅγιος ἐνετείλατο, ναὸν αὐτῷ ἐξεγείρασα περικαλλῆ καὶ σεπτότατον καὶ ἐν αὐτῷ θησαυρίσασα τὸ πολυτίμητον καὶ σεβάσιμον αὐτοῦ λείψανον· ᾧ προσκαρτεροῦσα ἰκέτευσεν λιτανεύουσα δι' αὐτοῦ νόκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ἐλεήμονα Κύριον μακαρίως αὐτὴν τελειωθείσαν πλησίον αὐτοῦ κατατεθῆναι, τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν μέχρι τέλους ἀκλινῆ καὶ ἀσάλευτον σφύρουσα, ὡς κηδεμόνα καὶ προστάτην τῶν αὐτῆς πάντων ἐπάροχοντα· ὁ καὶ τετέλληκεν· ἐγγαῖς γὰρ δικαίων ὑπακούει ὁ Κύριος, διότι ἢ πρὸς τοὺς εἰδούς τῶν ὁμοούλιων διάθεσις ἐπὶ τὸν δεσπότην Χριστὸν τὴν ἀναφορὰν ἔχει, ᾧ δεδουλεῦκασιν³· καὶ ὁ τοὺς διὰ τὴν ἀληθῆ πίστιν ἠβληκότητας τιμῶν δήλος ἐστι τὸν Ἰσον⁴· ζῆλον ἔχει τῆς πίστεως· ὅθεν καὶ οἱ τοὺς ἁγίους μάρτυρας τιμᾶν εἰσθότες συμμερισταὶ γίνονται πάντων τῶν τοῦτοις ἀποκειμένων στεφάνων. Θανοῦσαν μὲν οὖν τὴν μακαρίαν καὶ φιλόχριστον Ἐδσέβειαν κοιμήσεως οἱ τε προσήκοντες καὶ οἱ παρ' αὐτῆς καταστάσαντες τοῦ μάρτυρος θεράποντες ἀπέθνετο, μνήμην ταύτης ἐπιτελοῦντες, ἦν καὶ νῦν ἐπιτελεῖν ἀκατάληκτον εὐχόμεθα, ἀνθ' ὧν τὸν ἄσυχλον τοῦτον θησαυρὸν ἐδώρησατο ἡμῖν, τῷ σαββάτῳ τῆς μέσης τῶν νηστεϊῶν ἐβδομάδος (1), ὡς τῷ σαββάτῳ τῆς πρώτης ἐβδομάδος ἡ τοῦ ἁγίου κατὰ τὸ εἰσθὸς παγκοσμίως ἐπιτελεῖται γενέθλιος ἑορτή (2).

8. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἐλάχιστοι δοῦλοι, ὃ δέσποτα ἀβλοφῶρε καὶ μάρτυς πιστὲ τοῦ μεγαλοδώρου Χριστοῦ καὶ προσηγῆ ἐξαίρετε ἡμῶν καὶ τῶν ἡμῶν, ὡς προαγωγὴ ὄψιμος καὶ ἀδόκιμος παραφνὰς τῶν σὸν κλάδων, ἡμῶν δὲ πατέρων καὶ καθηγητῶν, ἅμα τῇ σὺν ἡμῖν ταύτῃ ἐτελεῖ λογικῆ σου ποιμνῆ καὶ τῷ πτωχοτάτῳ καὶ οἰκετικῷ σου λαῷ, μακάριε καὶ τρισμακάριε μάρτυς, ὡς θεοδώρητον παρησῆσαι κεκτημένον

πρὸς τὸν κοινὸν ἡμῶν δεσπότην καὶ σωτήρα D Χριστὸν καὶ τὴν περὶ ἡμῶν φροντίδα ὡς παραθήκη ἀναδεγμένον γονυκλιτοῦντες αἰτοῦμεν, καὶ διασκορπισθέντας ἐπισυνάγαγε καὶ αἰχμαλωτισθέντας διὰ τὰς πολλὰς ἡμῶν ἀνομίας ὑπὸ τῶν ἀλιτηρίων τοῦτων Ἀγαρηῶν τῶν καὶ ἀποστρεφόμενον τὴν ἐπέρ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ πάσης τῆς φθόσεως φιλόανθρωπον συγκατάβασιν τῆς οἰκονομίας τοῦ κοινοῦ ἡμῶν δεσπότου καὶ Θεοῦ ἐπανάγαγε τελείως τε ἐκλείποντας παραμύθησαι καὶ μὴ ἐγκαταλίπης τοὺς σοὺς¹ οἰκέτας, ἀλλὰ πάρεσο καὶ φροῦρει καὶ ἐπισκέπαι καὶ χειραγῶγαι πρὸς τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας· τῶν τε σποδῆ καὶ πόθῳ προσοραμόντων καὶ προστρεχόντων ἐν τῇ σῆ ταύτῃ σεπτῇ ἀλλῇ τοῦ ἁγίου σου σιγήματος τὰς κατὰ Θεὸν αἰτήσεις πρόσδεξαι καὶ προσάγαγε αὐτῷ καὶ τὴν χάριν ἐκείσῳ ἀπειρίαι καταξίωσον, ὅπως τέρωμεν διὰ σοῦ μετὰ τῶν ἐπιγείων τοῦτων καὶ προσκαίων ἐπιτηδείων καὶ προσφόρων καὶ τῶν ἀτελετητῶν ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἄμήν. E

9. Ἐνταῦθα τὰ προσηρημένα καλῶς ἔχειν ὀπολαμβάνοντες, φέρε τῷ μετρίῳ ἡμῶν τοῦτω πάλιν λόγῳ τῶν ποικίλων καὶ μεγίστων τοῦ μάρτυρος θαυμάτων συμμέτρως καλῶς ὑπεσχόμεθα εἰς δόξαν Θεοῦ μνημονεύσωμεν. Εἰ γὰρ ὅσα ἠκούσαμεν καὶ θεωρήσαμε κατηξιώθημεν εἰπεῖν βουληθῶμεν, οὐκ ἂν ὁ βραχὺς ἡμῶν χρόνος εἰς τὸ λέγειν ἐπαρκέσειεν.

Θαῦμα δ'. Ἐπι τῷ βίῳ περιούσια ἡ φιλόχριστος καὶ φιλομάρτυς Ἐδσέβεια καὶ τῷ τοῦ ἁγίου προσκαρτεροῦσα λείψανῳ, εἰκόνα τοῦτου γράφαι καὶ κτήσασθαι ἐβουλεύσατο. Ἐλθοῦσα τοῖνυν πρὸς τῶν τῶν γραφῶν σχῆμά τε καὶ πρόσωπον ἐμνηνεύασα καὶ τὸν οἰκεῖον πόθον τῇ ἐκείνου χειρὶ πληρῶσαι μὴ δυνηθεῖσα σὺν ἀθνημῆ πολλῇ ἐπεχώρησεν οἰκαδε. Οὐ μετ' οὐ πολλῶν δὲ φθάσας ὁ ἅγιος ὥσπερ τις ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ στρατιώτης, λέγειν ἐκέλευσεν τῷ γραφεῖ τὸ ἐπὶ τῆς γενναῖος προσταχθὲν αὐτῷ· κἀκείνου φήσαντος, ὁ μάρτυς ἐφη πρὸς αὐτόν· «Ὡς ὄρας, ἐμὲ γράφον ἀκριβῶς καὶ πάντως ἀρέσῃς αὐτῆ.» Τῆς οὖν εἰκόνης γραφείσης κἀκείνου ἀφανοῦς καταστάντος, ἰδοὺ καὶ αὐτῆ παραγίνεται· καὶ μαθοῦσα τὴν τοῦ ἁγίου παράστασιν, ὀφθαλμοῦς καὶ χειρᾶς εἰς ἔπος διάρασα τὸν Θεὸν ἐκ καρδίας ἀνέμνησεν, ὡς καὶ ἐν τοῦτω τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς ἐκπληρώσαντα· τὴν τε εἰκόνα λαβοῦσα μετὰ χαρᾶς ἐπὶ τὸν ἴδιον οἶκον ἀνέκαμψε τὴν Ἐδσάϊτα· ἧτις καὶ σφύζεται χάριτι Χριστοῦ μέχρι τῆς σήμερον. Οὕτως τοὺς φιλοῦντας αὐτοὺς ἀγαπῶντες οἱ ἅγιοι, τοῦτοις² ὅταν θέλωσι τὰς αἰτήσεις παρῶντων.

10. Θαῦμα β'. Κατὰ τοὺς ἤδη παρωχηκότητας καιροῦς, ὅτε τὸν Περσῶν ἄθεον ἔθνος τὴν χώραν ἡμῶν κατενέμετο, ἐλθόντες ἐν Ἐδσάϊτοις οἱ βάρβαροι πᾶσαν ζήτησιν καὶ ἀνερεύνησιν ἐποιοῦντο ἐν τῷ τοῦ ἁγίου σεπτῷ μαρτυρίῳ, διὰ τὸ αὐτοῦ τίμιον λείψανον, οὐ διὰ πόθον

Miracula.

Imago S. Theodori

ipso praesente delineata.

Eius reliquiae a Persis conquistatae

³ δεδουλεῖν/κασιν A 3. — ⁴ ἴσον A 3.
8. — ¹ τουσοῦς A 3.

9. — ¹ πολλῶν A 3 plerumque. — ² τοῦτους A 3.

(1) S. Eusebiae Euchaitensis memoria agebatur σαββάτῳ τῆς μεσονηστείου. BHG. 632. — (2) Supra, Comm. praev. nn. 48, 58.

εὐχῆς

A εχθῆς, πῶς γὰρ καὶ ὕδωρ ἐσέβοντο τοῖς κτίσμα-
 σιν ἀπὲρ τοῦ κτιστοῦ λατρεύοντες, ἀλλ' ἐνεργεῖα
 δαιμονικῆ τὸν νοῦν κλαπέντες· τῶν δὲ τιμῶν
 τοῦ ἁγίου ὁσπῶν γυμνοθέντων, πάσης μὲν
 τούτους εὐωδίας ἐνέπλησαν, πολλοὺς δὲ τῶν
 παρόντων καὶ ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ὄχλου-
 μένους ἠλευθέρωσαν, πλείστον δὲ ποικιλίας
 νόσους καὶ πάθει σωματικοῖς κατεχομένους
 ἴσασαντο· οἷτινες ἐπιγνόντες τὴν παρὰ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δι' αὐτῶν θαυμα-
 τοποιὸν ἐνεργεῖαν, πῶς τε ἕκαστος τῶν ἰαθέντων
 πιστῶν ὡσπερ ἀλεξιτήρια φάρμακα ἑαυτῷ ἐξ
 αὐτῶν ἔθησαύρισεν, εἰ καὶ ἄκοιτες μετ' οὐ
 πολὺ πάντα ἀπέδωκαν, ἀδιαίρητον καὶ ἄσυλον
 τοῦ μάρτυρος τὸ ἑαυτοῦ τίμιον σῶμα τῷ ἰδίῳ
 ᾧ καὶ ἡρετισίῳ ἀμιστικῶ περιβόλῳ διατηρη-
 θῆναι πρεσβεύσαντος· οὐ γὰρ ἐπάσαστο βλέ-
 πων ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ Θεός, ὥστε τρέμειν
 αὐτήν, ἕως καὶ τὸν σὺν τοῖς ὁστέοις ληφθέντα
 χοῦν πᾶς τις ἐφανέρωσεν· ἐπὶ τούτοις γὰρ
 ἐκοπάντες οἱ βάρβαροι πρὸς φόβον τε καὶ ἐκ-
 B πληξίν τραπέντες— ἴσασιν γὰρ θαυμάζειν τὰ
 μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ πολέμιοι— ἐπέτρεπον
 τοῖς συνελθοῦσι χριστιανοῖς ἀπαραιεῖταις τὰ
 διαμερισθέντα παρ' αὐτῶν ἀποδοῦναι· καὶ δὴ
 ταῦτα πάντα ἀνελλιπῶς ἐπισυναγαγόντες καὶ
 ἐν συνδόνι καθαρᾷ ἐναποθέμενοι ἑσπασίτες τε οἱ
 ἀλιτήριοι ἐπὶ τῇ τούτων φυλακῇ πρεσβύτην τινὰ
 τῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας πρὸς τὰ ταῦτα παρα-
 δοῦναι τῷ τρικαῦτῳ προεδροῦντι τῆς πόλεως ἡ-
 μῶν ἐπισκόπῳ Ἐλευθερίῳ τῷ μεγάλῳ (1), τῷ καὶ
 τὸν ἅγιον τοῦτον μετὰ τοῦτο ναὸν ἀνακαινίσαντι,
 ἀπεχώρησαν τῆς πόλεως· ὅστις, τούτου τελειω-
 θέντος ἐν αὐτῷ, τὰ σεβάσματα καὶ πολέτῃμα¹ ἡμῶν
 παντὸς χρόνου καὶ ἀργυρίου τοῦ ἀθλοφόρου
 λείψανον ἐν ἰδιάζοντι πλησίον τῆς κοιμησεως
 τόπῳ ἀπεθησαύρισεν εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς
 τοῦ μάρτυρος μεγαλειότητος. Ἄλλ' ἐπανελθω-
 μεν πρὸς τὸ προκείμενον.

11. Θαῦμα γ'. Ἐτι γὰρ πρὸ τοῦ ἄστεως οἱ
 Πέρσαι διώγοντες, ὑπὸ ὁμομαῖοῦ ἐκστρατεύμα-
 τος αἰφνης βλαβέντες καὶ θυμῷ πολλῷ ὑπερῆξέ-
 σαστες, πολλοὺς μὲν τῶν αἰχμαλιῶτων ἐν φόβῳ
 μαχαίρας ἀπέκτειναν, πᾶσαν δὲ τὴν πόλιν καὶ
 C τὸν τοῦ ἁγίου ναὸν περιᾶ κατέφλεξαν· ἀλλ' οὐ
 πάντῃ λαθεῖν ἠδυνήθησαν, καταλαβόντος αὐτοὺς
 ὄπλοφόρου τοῦ μάρτυρος· πολλὴν γὰρ μήπω
 πορευθεῖσαν ὁδὸν ἀθῆς ἔτερον ὁμομαῖόν στίφος
 στραιωτῶν ἐπελθὼν ἐπὶ τὸ λεγόμενον Ὀμφα-
 λῖμον ὄρος τοὺς πολλοὺς ἐξανάλωσεν, τοὺς
 ὑπολοίπους δὲ φθάσαντας ἐπὶ τὸν λεγόμενον
 Ἀνκον ποταμὸν ὡσεὶ λίθων βολίδες χαλάζης
 πληθὸς καταπεμφθὲν ἐξ οὐρανοῦ ἢ θεῖα δίκη
 ἐθανάτωσεν, ὡς μηδένα τῶν τὰ τοιαῦτα δεδρα-
 κῶτων εἰς τὰ οἰκεία ἐπανελθεῖν· ἐν ᾧ τόπῳ
 ἔπερ τῆς¹ εἰς τὸν μάρτυρα εὐχαριστίας τὸ τοιοῦ-
 τον ὁμομαῖόν ἐκστράτευμα ἐκ νέας ναὸν ἤγειρε
 τῷ μάρτυρι ὁμώνυμον ὡς τῆς τοιαύτης νίκης
 αἰτίῳ, ὡς αὐτοὶ διώκοντες, πρόμαχον εὐρόντες
 αὐτὸν καὶ συμπερονημένον· ὅστις καὶ μέ-
 χοι τῆς σήμερον διαμένει.

12. Θαῦμα ε'. Τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ²
 ἔτει τῆς θεοφυλάκτου καὶ φιλοχριστοῦ βασι-
 λείας < Ῥωμαῖοι εἰκοστῷ πρώτῳ > Κων-
 σταντίνου, τῆς μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Σαρακη-
 νῶν περαιωθείσης εἰρήνης, ἐν ἀρχῇ τῆς ἐβδό-
 μης ἰνδικτιῶνος καταστρατεύσαντες οἱ ἀλιτή-
 ριοι Ἀγαρηνοὶ, τὴν γῆν ἡμῶν πᾶσαν ἠήμισαν
 διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· ἐπ' ἀληθείας γὰρ τὰ
 ἀκόλουθα τὰ τοῖς πολεμονέμοις κακὰ κρίσει
 Θεοῦ δικαία γίνεται τοῖς ἀξίοις κολάσεως·
 πόλεμος γάρ, φησὶν ὁ προφήτης Ὡσηέ, ἐπὶ
 τέκνα ἀπειθείας ἦλθεν καὶ συναχθήσονται ἐπ'
 αὐτοῖς λαοὶ παιδεῦσαι αὐτοὺς³ ἐν ταῖς ἀδικίαις
 αὐτῶν· τούτων τοίνυν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν γυμνοῦν
 καὶ τῇ πόλει ἡμῶν λοιπὸν ἐγγιζόντων, γυνή
 τις σεμνοτάτη ὀπτασίαν ἑώρακῖα πολλοῖς ταύ-
 την προεξηγγείλει λέγουσα, ὅτι στίφος πολὺν
 βαρβάρων πρὸ τοῦ τεύχους τῆς πόλεως ἡμῶν
 ἐφραστός ἐθεώρει· καὶ τὴν πόλιν εἰσελθεῖν βο-
 λομένον, κατεῖδεν ἔμφανως τὸν μάρτυρα ἐπιπαι-
 καὶ ὄπλοφόρον ἐν μέσῳ τῆς πόλεως ἐστῶτα καὶ
 τοῦτοις γενναίως ἀντιπαρατατόμενον⁴· τοῦτο
 δὲ παρ' αὐτῆς ἑώρατο ἐν ᾧ καὶ πάλαι θαυμα-
 τοργήσας ἰστόρηται τόπῳ ὁ ἅγιος ἐπάνω τῆς
 πόλεως ἐπὶ τῶν ἀγρίων Σκυθῶν τε καὶ Ὀθύνων·
 πολλάκις τοίνυν τῶν Ἀγαρηνῶν προσβαλόντων,
 τοσαντάκις δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἀνατραπέντων— ἀντι-
 στήναι γὰρ οὐκ ἠδύναντο τῷ σταυρῷ καὶ τῷ
 μάρτυρι τοῦ Χριστοῦ— τέλος δὴν αὐτῶν τινὰ
 ἀγγελικὴν ἢ ἀνθρώπου ἀνωθεν ἐθεάσατο, τοιαύ-
 της ἀκούσασα καὶ φωνῆς λεγομένης πρὸς αὐτόν·
 « Πάρης τούτοις τὴν εἰσοδὸν· οὐ γὰρ ἄνευ
 κυρίου ἀνέβησαν ἐκπολεμησαὶ τὴν χώραν. »
 Τούτων οὖν, ὡς ἡ γυνὴ ἔφη, ἐπακούσας τῶν
 ῥημάτων ὁ ἅγιος, εὐθὺς ἀπεχώρησεν ἀκόλιτον
 μὲν τοῦτοις τὴν εἰσοδὸν παρασχών, τοιαῦτα
 δὲ καθ' ἑαυτὸν τὸ θεῖον πάντως ἐκδύσωσπῶν·
 « Μὴ παραφῶς, δέσποτα Χριστέ ὁ Θεός, τοῖς
 θηροῖς ψυχὰς ἐξομολογουμένων σοι· ἐπίβλε-
 ψον καὶ νῦν εἰς τὴν διαθήκην σου καὶ μνησθεῖς
 τοῦ διὰ σὲ καθέντος μου σώματος, ἐλέησον
 τὸν λαόν σου, ὃν μοι κατηξίωσας παραθέσθαι,
 καὶ μὴ μίανωσιν οὗτοι τὸ κατοικητήριον εἰς
 τέλος τοῦ δοῦλου σου. » Καὶ τότε τοίνυν καὶ
 εἰς ἀεὶ τοιαῦτα βοῶντος αὐτοῦ, ὁ μόνος φιλό-
 θρωπος καὶ φρονικὴν κερτιμένος τὴν ἀγαθότητα
 τὰς τούτων δεήσεις δέξαμενος ἔκτειρεν ἡμᾶς
 τοὺς ἁμαρτωλοὺς· κατὰ γὰρ τὰς ἀνομίας
 ἡμῶν οὐκ ἐποίησεν ἡμῖν οὐδὲ κατὰ τὰς ἁμαρτίας
 ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔθος
 τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος
 τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι οἰκτιρῶν ἐστί,
 μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανοῶν ἐπὶ
 ταῖς κακίαις ἡμῶν· ἀληθῶς γὰρ ἡ τιμωρία φι-
 λανθρωπία γέγονεν ἡμῖν, διότι παιδεῶν δι-
 καιῶς ἐπαίδευσεν, τῷ δὲ θανάτῳ τῆς ἀπογνώ-
 σεως ἡμᾶς οὐ παρέδωκεν· ἅπαντες γὰρ πληρῶς
 ὀλίγων τινῶν ἐν τοῖς ὄψεσιν διεσώθημεν
 τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτι.
 Ὁρᾶτε, φιλόχριστοι, οἷαν οἱ ἅγιοι παρησίαν
 ἐκτήσαντο πρὸς Θεὸν καὶ ὅπως τὰς ὑπὲρ ἡμῶν

VITA S. THEODORI Anno 934 Saraceni
 Os.10,9,10.
 visi sunt repelli
 Psalm. 73, 19.
 ope S.Theodori.
 Psalm.102, 10, 11.
 Joel, 2, 13.
 Paraenesis.

mirabilia operantur;

Eleutherio episcopo restituitur.

Caedis et incendium

ultio in Persas incidit.

10. — ¹ πολέτῃμα A 3, πολντιμότερα expectaveris.
 11. — ¹ τῆς ὑπὲρ A 3.

12. — ¹ nullum est θαῦμα δ'. — ² τεσσαρεσκαίδεκάτω A 3. — ³ supplevi, cf. Comm. praev. n. 21. — ⁴ αὐτοῖς A 3. — ⁵ corr., prius ἀντιπαρατατόμενον A 3.

tam esse (supra, n.44) illumque proinde c. annum 972 sedisse non inanis coniectura videtur.

πρεσβείας

- VITA S. THEODORI. *προσβείας τούτω προσάγουσι πάντοτε · τιμήσωμεν τοίνυν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος τὸ τίμιον λείψανον, παρ' ἡμῶν καταξιώσαν κατασκηνώσαι, καὶ τῆς οὐτο λαμπρῆς αὐτοῦ εὐανδρίας καθάπερ γέρας τὴν ἐτήσιον αὐτοῦ μνήμην πανηγυρίζομεν · ἴσμεν γὰρ καὶ αὐτὸν ἄνθρωπον γεγονότα, ἀλλ' ὡς γενναίως ἀλλήσαντα καὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας ἀσμένως προκινδυνεύσαντα ταῖς καθηκούσαις στεφανοῦμεν τιμαῖς, τῆ τῶν ἀνδραγαθημάτων λαμπρότητι τὴν ἀρίστην νέμοντες ψῆφον αὐτῷ πρὸς δόξαν Χριστοῦ τοῦ μόνου ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν.*
- Basilicam destrueremolians. **13.** Θαῦμα ζ'. Ἐπὶ τούτοις τοῦ τοιοῦτου ἀπεχθοῦς ἔθνους τῶν ἐχθρῶν τὴν πόλιν πληροσάντων τὸν τε χειμέριον χρόνον ἐνταῦθα ποιησάντων, ὁ τούτων ἐξάρχην λαχὼν φθόνῳ τινὶ δαιμονικῷ κινήσει πρὸς τὸν πάγκαλον καὶ τερατώτατον τοῦ ἁγίου ναὸν ὀργκτῆρας καὶ μοχλοῦς ἐποίησεν ἱκανούς, κατασκάψαι τοῦτον ἐκ θεμελίων βουλόμενος · ὡς δὲ συναγαγὼν πάντας ἐν τῷ λεχθέντι τιμῷ ναῷ καὶ τὴν περὶ τοῦτου πονηρὰν αὐτοῖς ἔννοιαν ἐξελάλησεν, ἐπὶ τοῦ λόγον ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ὄντος, ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν καὶ πρηγῆς ἐν τῷ ἐδάφει πεσὼν ἐκυλίετο ἀφρίζων καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καταμασώμενος ¹ · οἱ δὲ βάρβαροι τοῦτον ἀρπάσαντες ἐν τῷ οἰκίῳ ἀπέθεντο καταλύματι, τοῦ μὲν σατανικοῦ κολοθέντα τολμήματος, τοῦ δὲ ἐναντίου πνεύματος μὴ ἀπαλλαγέντα.
- barbarus punitur. **14.** Θαῦμα ζ'. Ὡς προειρήκαμεν τοίνυν, ἐνταῦθα χειμασάντων αὐτὸν πολλῶν τε αἰχμαλωσίαν ἀνθρώπων τε καὶ κτηρῶν ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν ἐπισυναγαγόντων καὶ πολλῶν θησιμαίων εἰς τὰς πλατείας, καὶ θύμας καὶ ἐν τοῖς οἴκοις κειμένον, τῆ λιμῷ καὶ τῷ κρύει φθαρόντων αὐτῶν, πᾶσα ἡ πόλις ἐπόλεσεν, μικροῦ καὶ ἄβατος τοῖς ἐχθροῖς γενομένη · ὅθεν καὶ ἀκοντες ὡς εἰπεῖν ἀνεχώρησαν τῷ μαρτίῳ μῆρι · πολλοὶ γοῶν τῶν ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἔξοδον τῶν ἐχθρῶν ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων ἐλθόντες τὴν τε δυσωδεῖαν καὶ ἐρημίαν τῆς πόλεως θεωρήσαντες μετανάσται τῶν ἰδίων ἐν ἄλλαις πόλεσι γενέσθαι ἠβόλουντο · ἀλλὰ καὶ τοῦτο Θεὸν δυνωπήσας ὁ μάρτυς γενέσθαι οὐ παρεχώρησεν · ταῖς γὰρ αὐτοῦ ἰκεσίαις αἰφνης ὀμβροτόκων νεφελῶν κινήθέντων, τοσοῦτος ἐν μόνῃ τῇ πόλει καὶ οὕτω λάβρος δετὸς τότε ἠρέχθη, οἷος οὐ γέγονεν ὀπίποτε, ὡς φασιν, ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν · δι' οὐ καθαρθεῖσα ἡ πόλις τοῖς οἰκλήτορας ἐπεσπάσατο χαίροντας.
- Immisso imbre. **15.** Θαῦμα η'. Τὸ ἀκόρεστον ἐπιστάμενος ἡμῶν τῶν πιστῶν πρὸς τὸ ἀκοῦειν τὰ τῶν ἁγίων θαύματα ὡς πάσης εὐφροσύνης ἐμπιπλῶντα τοὺς ἀκούοντας, καὶ τοῦτο τοῖς προκειμένοις ἐπισυναπτῶμεν. Διὰ τὴν κατ' ἔτος γινομένην ἐφοδὸν τῶν ἐχθρῶν τοῖς ὀχυρώμασιν προσπελαζόντων ἡμῶν, τῷ καιρῷ εἰς ἱερῆς μετ' ὀλίγων λειτουργῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ἐν τῇ πόλει παρεαθεῖς προσκαρτέθει τῷ τοῦ ἁγίου τιμῷ ναῷ · τῆς δὲ ἑαρινῆς μνήμης τούτου ἐνδόξου μάρτυρος ἐπιστάσης (1), ἰδοὺ ὥσπερ τις καταιγὶς ἀπροσδόκητος οἱ Σαρακινοὶ τούτοις ἐπέστησαν φάλλουσι τὴν ἐπιλόχνηον τρισαγίαν ῥῆδην ἐν αὐτῇ τῇ παρασκευῇ τῆς ἑαρινῆς παραμονῆς. Πάντων οὖν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν ὡς εἰπεῖν τῆ τοῦ Χριστοῦ χάριτι διαφεθέντων φωνῇ χρησαμένων καὶ δισωθέντων, μόνος συνελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐνδὸν ἐστὼς ἐν τῷ βήματι. Τοῦτον οὖν κρατήσαντες καὶ ἀγαγόντες ἔξω τοῦ ἁγίου, ἐβασάνισον θάνατον ἀπειλούντες εἰ μὴ τοὺς διαπεφευγότας παραδῶν, ἅμα δὲ καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη. Ἄειπνον γοῶν τὴν νέκτα τούτου διατελέσαντος, γονῆ τις τῶν συναχμαλώτων τὸν πρεσβύτερον ἰκέτευεν, ὥστε τὸν ἐν τῷ κάστρῳ ὄντα γόνον αὐτῆς ὡς ἴδιον ἔχειν νίον παραθεμένη · ἔλεγεν γὰρ, ὡς οὐ μετὰ πολλὴν ἐκείσε παραγίνεται διασωθεὶς ὁ πρεσβύτερος · καὶ γὰρ διώμνητο ἡ γυνὴ τὸν ἅγιον μάρτυρα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐωρακέναι παραγεγόμενον καὶ τὸν πρεσβύτερον βιαίως τῆς τῶν βαρβάρων ἐξαργασίαι χειρὸς πᾶν θυμώμενον κατ' αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν τὸ γύναιον διαβεβαιούμενον παρεκάλει · προῖας δὲ ἤδη γενομένης, ἀναστάντες οἱ βάρβαροι τέσσαρσι τε παραδεδωκότες τοῦτον Σαρακινοῖς πρὸ τῶν τειχῶν ὄντες ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλαν ἐντειλάμενοι ἡ τοὺς λαθόντας καὶ τὰ ἱερὰ παραδοῦναι ἢ μαχαίρα τοῦτον τῆς ζωῆς ὑπεξαγαγεῖν. Ὡς οὖν ἔνδον γεγονότος μέσον ἔχοντες τοῦτον πεπεδημένον ἀμφότεροι καὶ καταλαβόντες πλησίον τοῦ λεγομένου Τετραπύλου, ὃς ἐστὶν πρὸς ἀποφυγὴν τόπος ἐπιτήδειος, τῶν δεσμῶν αἰφνης αὐτῷ λυθέντων τοὺς τε κατέχοντας ὄσας ὥσπερ τινὰς ἠκρωτηριασμένους καὶ μὴ ἐπάροχτας, δρασμῷ τὴν σωτηρίαν ἀνήγατο · οἱ δὲ βάρβαροι πάμπολλα διερευνησάμενοι καὶ τοῦτον μηδέπω καὶ νῦν θεασάμενοι, οὕτως ἀπῆλθον κατηγεγυμένον καὶ ἀπρακτοὶ τοῖς ἀποστείλασι τὸ πρᾶχθὲν ἀπαγγείλαντες · καὶ αὐτῶν τῆς πόλεως ἀναχωρησάντων τῆς τε ἐτήσιον μνήμης ἐν ἐκείνῳ τῷ σαββάτῳ ἐνισταμένης καὶ τῆς λειτουργίας ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ τοῦ μάρτυρος ἐπιτελουμένης ὑπὸ τῶν δισωθέντων τῷ διασώσαντι αὐτοῦ παραδόξως Θεῷ καὶ τότε καὶ εἰς αἰὲ τὴν εὐχαριστίαν καὶ ἡμεῖς προσάγειν οὐκ ἀπολήγωμεν, διότι μεγάλη παρ' αὐτῷ καθάπερ ὀρώμεν τῶν ἁγίων ἡ δύναμις · αἰεὶ γὰρ ζῶσιν πάντες οἱ κατὰ Θεὸν ζήσαντες, κὰν τῶν ἐνθένδε ἀπαλλαγῶσιν, καὶ μεγίστην ἔχοντες πρὸς αὐτὸν παρησίαν διασφύζουσι πάντοτε τοὺς ἐπ' αὐτοὺς πεποθῶτας · καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀληθές, ἀκούσατε καὶ ἄλλο κατ' αὐτὸ γεγονός θαῦμα τοῦ προλαβόντος οὐκ ἔλαττον.
- Paraensis. **13.** — ¹ καταμασώμενος A 3.

(1) De verna S. Theodori commemoratione dictum est in Comm. prae. n. 49.

Barbari
caecitate
percussa.

16. Θαῦμα θ'. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ἐκείνου οἱ τῆς χειρὸς τῶν ἐχθρῶν διασωθέντες ὡς ἔφαμεν λειτουργοί, ἐν τῷ τοῦ ἁγίου εἰσελθόντες λειτουργῆσαι παῶν, βοῶν ἢ ἕρπον τοῖς τῆς αὐτοῦ κοιμήσεως προσδεδωμένοι καγκέλλοις· περὶ οὐ πλείστα διαποροῦσιν τῇ ἐξῆς τινας τῶν πλησιαζόντων καὶ ἀπὸ τοῦ προσκειμένου ὄρους κατοπιενόντων διηγήσαντο ταῦτα ὡς· ἄνθρωπός τις ἀπὸ τῆς Παφλαγονίας χώρας τὸν βοῶν ἐκείνου φέρον τῷ ἁγίῳ προσαγωγῆν παρ' αὐτοῖς τὴν νύκτα κατέλυσεν τῆς παρασκευῆς· τοῦτόν τε τῷ προῦτ' σὺν τῷ βοῖ ἀπιστεῖλαντες τὴν τε ἐφοδὸν τῶν ἐχθρῶν μετὰ τοῦτο μεμαθηκότες καὶ δρασιμῶ χρησάμενοι, ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἔβλεπον τὸν καρποφόρον ἄνδρα ἐπανερχόμενον· καὶ τοῦτον προσκαλεσάμενοι ἠρώτων, ὅπως περισθεῖς ἐπαρήγοιο. Ὁ δὲ διομνήμενος ἔφακεν μηδαμῶς ἐωρακέναι τινά, ἀλλ' ἐν τῇ πόλει, φησὶν, εἰσελθὼν καὶ τινα μηδαμῶς εἶδον· τὸν δὲ ἐμοῦ προσκομισθέντα βοῶν τοῖς

καγκέλλοις τῆς τοῦ ἁγίου κοιμήσεως προσδεδωκώς ἀπεχώρησα. Τοῦτον ἀκηκοότες παρ' αὐτοῦ τῶν ῥημάτων τὸν τε ἄνδρα διασεσωμένον ὁρῶντες, ἀπιστεῖν μὲν παντελῶς οὐκ ἠδύνατο, ἐξίσταντο δὲ ὅμως καὶ διηπόρουν, πῶς τὴν αὐτὴν τοῖς ἐχθροῖς διωδεύσας ὁδὸν τῆς τούτων διεσώθη χειρὸς. Ὅντως θαναμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· οὕτως γὰρ καὶ οἱ τῷ Ἐλισαίῳ ποτὲ ἐπιστάτες Ἀσάριοι¹ ἐπατάχθησαν ὁράσεως ἀγλῆ²· παραδοθέντες τούτῳ καὶ παύριον ἰδεῖν οὐ δυνάμενοι, καίτοι ἐγγυὲς ἔχοντες τὸν ζητούμενον· ὡς καὶ νῦν ὁ μάρτυς τὸν πρὸς αὐτὸν μετὰ πίστεως ἤκοντα σέσωκεν, ἐνσάμενος τοῦτον τῆς φονίας τῶν ἐχθρῶν δεξιᾶς, εἰς δόξαν καὶ εὐχαριστίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ καὶ Θεῷ δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

VITA S.
THEODORIIV Reg.
6, 18.B 16. — ¹ Ἀσάριοι A 3. — ² ἁράσια χλεῖη A 3; ὁράσεως ἀγλῆ Ed. Kurtz.

E

VII. LAUDATIO S. THEODORI A. CHRYSIPPO CUM LIBELLO MIRACULORUM

E codicibus A 1 = Parisiensi bibl. Nat. 1452, A 3 = Vindobonensi Theol. gr. 60, A 5 = Ambrosiano F. 144. sup., A 6 = Romano bibl. Angelicae 106, B 1 = Hierosolymitano S. Sepulchri I, B 2 = Genuesi Missionis Urb. 34, B 3 = Brixiani bibl. Querinianae A. III. 3 et E = Eustratii excerpta. — Miraculorum recensio brevior edita est e codd. M 1 = Vaticano 821, M 2 = Parisiensi Coistin 121. Cf. Comm. praev. num. 25-7.

Χρυσίππου πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων ἐγκώμιον¹ εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα² Θεοδώρον τὸν Τήρωνα καὶ μερικῆ τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ θαυμάτων³ διήγησις.

S. Theodor-
us
martyrio
et miracu-
lis clarus.

1. Μάρτυρος ὑπερλάμποντος ἐν τοῖς μάρτυσιν¹ ἐφήμιαν εἰς τὸ παρὸν προτιθεῖς ἡμῖν, ὃ πατέρες ἀγαπητοὶ μου² καὶ ἄδελφοί, κοινοῦς πάντα ὑμᾶς ἐξαίτω γενέσθαι τῆς ἐπ' αὐτῆ³ σπονδῆς, ἐνὶ μὲν καὶ πρώτῳ συνεπισχύνοντάς με⁴ ταῖς προσευχαῖς, δευτέρῳ δὲ μετὰ τοῦτο τῇ προθυμίᾳ τῇ⁵ περὶ τὴν ἀκρόασιν· ἐγὼ τοίνυν⁶ προεισφέρω τὰ ῥήματα, ὑμεῖς τὴν διὰ⁷ τῶν πραγμάτων⁸ ἐγγνωμοεῖτε⁹ τὴν τιμὴν· ἐγὼ προβάλλομαι τὴν φωνήν, ὑμεῖς χορηγεῖτε τὴν ἀκοήν· ἐγὼ κινῶ τὴν κιθάραν¹⁰, ὑμεῖς ἐνεργεῖτε τὰ χορδομάτα¹¹· ἐγὼ¹² ψηλαφῶ τὰς χορδὰς¹³, ὑμεῖς τὴν συμφωνίαν¹⁴ τῷ θεάτρῳ¹⁵ παράσχεσθε¹⁶· κοινοῦσόμεν τῆς¹⁷ ἐπὶ

τῷ παρόντι σπονδῆς²⁰ τῆς εἰς ἀλλήλους²¹, ἐπειδήπερ καὶ εἰς αὐτὴν μετὰ τὴν τῆς ἐφημίας ταύτης ἐγγελοῦσιν τινας ἐξ ἡμῶν, ὡς ἴστε μὴ²² προβεβουλεμένον διήγειραν, μισθὸν μοι τοῦ πρὸς τὸν λόγον πόνον τὴν εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους²³ χάριν ἐπαγγεῖλαμενοι διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ μάρτυρος· ὅθεν εἰ²⁴ καὶ ἐμαντῶ²⁵, σύννοϊδα μηδὲν ἄξιον εἰπεῖν δυναμένῳ²⁶ τῆς ἐπιθέσεως, ἀλλὰ θαρρῶ γε ὅμως²⁷ ἐδάρεστον²⁸ τῷ ἐμνομένῳ τὸ δῶρον ἕσσεσθαι, λογίζόμενος ὅτι καὶ οἱ τῇ πρὸς ἐμὲ παρακλήσει χρησάμενοι πάντως²⁹ οὐκ ἄνευ τῆς εὐδοκίας τῆς παρ' αὐτοῦ πρὸς ἐκείνην ἐσποῦδασαν.

Στεφανοῦσθω τοίνυν τῷ λόγῳ καὶ παρ' ἡμῶν ὁ λαμπρός²⁹ μάρτυς³⁰ Θεόδωρος· στεφανοῦσθω καὶ παρ' ἡμῶν³¹, εἰ καὶ μὴ τινος μέγρι νῦν ἔντευξεν παρ' ἡμῖν³² ἱεροῦ ἀλλῆς (1)· στεφανοῦσθω καὶ παρ' ἡμῶν³³· πανταχοῦ γὰρ ἀπάντων³⁴ πάρεστι τῶν ἁγίων ἡ δύναμις, πανταχοῦ³⁵ πάντες τῇ δόξῃ λάμπουσιν· παντα-

Saeviente
persecutio-
ne

Lemma. — ¹ διήγησις τῶν παραδόξων θαυμάτων τοῦ ἁγίου καὶ πανεδόξου μεγαλομάρτυρος Θ. A 3. — ² μάρτυρα B 1. — ³ τὸν (θαυμ.) εἶτι δὲ καὶ τῶν αὐτοῦ θαυμ. μερικῆ B 1.

4. — ⁵ ἐν τοῖς μ. ὑπερλάμποντος B 1. — ⁶ ἀγαπ. μου) om. B 1. — ⁷ om. B 1. — ⁸ αὐτῆς; B 1. — ⁹ μοι A 3. — ¹⁰ τὴν B 1. — ¹¹ om. B 1. — ¹² δι' A 3. — ¹³ αὐτῶν A 3. — ¹⁴ om. A 3. — ¹⁵ ἀγνωμοεῖτε A 3. — ¹⁶ κιθάρα A 3. — ¹⁷ χορδομάτα A 3, B 1. — ¹⁸ om. A 3. — ¹⁹ ἐγὼ add. A 3. — ²⁰ τ. σ. ὑμεῖς; A 3. — ²¹ τοῦ θεάτρου B 1.

— ¹⁸ παρ' ἡμῶν B 1. — ¹⁹ om. A 3. — ²⁰ τὸ παρὸν τῆ σπονδῆς A 3. — ²¹ (τ. ε. ἀλ.) ἀλλήλους A 3, B 1. — ²² με A 3. — ²³ A 3, B 1; τοῦ λόγου A 1. — ²⁴ om. B 1. — ²⁵ ἐμαντῶν A 3. — ²⁶ δυνάμενον A 3; δυναμένω εἰπεῖν B 1. — ²⁷ ἀλλ' ὅμως γε θαρρῶν A 3; ὅμως τ' A 5. — ²⁸ om. A 2. — ²⁹ λαμπρότατος A 3. — ³⁰ μάρτυρος A 5. — ³¹ ἡμῶν A 3. — ³² ἡμῶν A 3. — ³³ ὁ τερατώτατος μάρτυς Θεόδωρος add. A 3. — ³⁴ om. A 3. — ³⁵ γὰρ add. B 1.

(1) Nullum ergo anno circiter 460, quo Chrysippus haec scriberet (Comm. praev. n. 24) Hierosolymis templum erat S. Theodoro dica-

tum. Anno 532, teste Cyrillo Scythopolitano, mentio est μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. Comm. praev. n. 52.

-χοῦ